

Να τελειώνουμε με τον εκβιασμό του δημόσιου χρέους

των Damien Millet-Sophie Perchellet-Eric Toussaint*

Η αντίθεση είναι εντυπωσιακή στις πιο βιομηχανικές χώρες, που βρίσκονται στο επίκεντρο της παγκόσμιας κρίσης που άρχισε το 2007-2008: την ώρα που οι λαοί βλέπουν τις συνθήκες διαβίωσής τους να επιδεινώνονται, οι κυβερνήσεις και οι φίλοι τους επικεφαλής των μεγάλων τραπεζών πανηγυρίζουν για τη διάσωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και τη διστακτική συγκυριακή ανάκαμψη. Σα να μην έφταναν τα πάνω από 1000 δισεκατομμύρια δολάρια των σχεδίων αναθέρμανσης της οικονομίας, τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έλαβαν και κυβερνητικές βοήθειες υπό τη μορφή εγγυήσεων, δανείων ή ακόμα και αναλήψεων συμμετοχής, αλλά χωρίς το Κράτος να μετάσχει κατόπιν στη διαχείριση των επιχειρήσεων και χωρίς να επωφεληθεί από αυτή την ευκαιρία για να αλλάξει ριζικά τις πολιτικές που τις διέπουν.

Ο δρόμος που επέλεξαν οι κυβερνήσεις για να βγουν από την ιδιωτική χρηματιστική κρίση που προκάλεσαν οι τραπεζίτες προκάλεσε την έκρηξη του δημόσιου χρέους. Στα επόμενα χρόνια, αυτή η απότομη αύξηση του δημόσιου χρέους θα χρησιμοποιηθεί από τους κυβερνήτες ως μέσο εκβιασμού για να επιβάλλουν κοινωνικά πισωγυρίσματα και να αφαιρέσουν από τα εισοδήματα των «από κάτω» τα ποσά που χρειάζονται για να αποπληρωθεί το δημόσιο χρέος που κατέχουν οι χρηματαγορές. Πώς θα γίνει αυτό; Οι άμεσοι φόροι πάνω στα υψηλά εισοδήματα και τις εταιρίες μειώνονται, οι έμμεσοι φόροι όπως ο ΦΠΑ αυξάνονται. Όμως, τον ΦΠΑ τον φορτώνονται κυρίως τα χαμηλά εισοδήματα, γεγονός που τον καθιστά ένα πολύ άδικο φόρο: στη περίπτωση ενός ΦΠΑ στο 20%, μια φτωχή οικογένεια που αφιερώνει όλο το εισόδημά της για να επιβιώσει, πληρώνει το ισοδύναμο ενός φόρου 20% επί του εισοδήματός του, ενώ μια εύπορη οικογένεια, που βάζει στην άκρη το 90% του εισοδήματός της και δεν καταναλώνει παρά το 10% από αυτό, πληρώνει ένα ισοδύναμο του 2% επί του εισοδήματός της.

Το αποτέλεσμα είναι ότι οι πιο πλούσιοι βγαίνουν διπλά κερδισμένοι: συμβάλλουν λιγότερο στη φορολογία, και με τα ποσά που εξοικονομούν με αυτό τον τρόπο, αγοράζουν τίτλους του δημόσιου χρέους και κάνουν ακόμα περισσότερα κέρδη με τους τόκους που πληρώνει το Κράτος. Αντίστροφα, οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι είναι διπλά ζημιωμένοι: οι φόροι τους αυξάνονται την ώρα που οι δημόσιες υπηρεσίες και οι

κοινωνικές τους προστασίες απαξιώνονται. **Κατά συνέπεια, η αποπληρωμή του δημόσιου χρέους αποτελεί ένα μηχανισμό μεταφοράς εισοδημάτων από τους «από κάτω» στους «από πάνω» καθώς και ένα αποτελεσματικό μέσο εκβίασης για να συνεχιστούν να μην συνέβη τίποτα οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές που ωφελούν τους «από πάνω».**

Υπάρχει όμως και συνέχεια: στο μεταξύ, τα κέρδη και οι διανομές μόνου (για το 2009, 1,75 δισεκατομμύριο ευρώ σε πριμ για τους τρέιντερ των γαλλικών τραπεζών, 20,3 δισεκατομμύρια δολάρια για τις εταιρίες της Γουόλ Στρητ – αύξηση 17% έναντι του 2008!) ξαναπήραν τη τρελή ανοδική τους πορεία την ώρα που οι πληθυσμοί καλούνται να σφίξουν τη ζώνη. Επιπλέον, με το εύκολο χρήμα που τους δανείζουν οι κεντρικές τράπεζες, τραπεζίτες και λοιποί θεσμικοί επενδυτές ρίχτηκαν σε νέα κερδοσκοπικά εγχειρήματα εξαιρετικά επικίνδυνα για την υπόλοιπη κοινωνία, όπως το είδαμε για παράδειγμα με το ελληνικό χρέος, και αυτά χωρίς να αναφερθούμε στις τιμές των πρώτων υλών και του δολαρίου. Εκκωφαντική σιωπή από μέρους του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Οργάνωσης για την οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) και άρνηση του G20 να πάρει μέτρα για τα μόνου και τη κερδοσκοπία. Όλοι τους συμφωνούν για να εντείνουν το κυνήγι του κέρδους με το πρόσχημα ότι αυτό θα οδηγήσει τελικά στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Ο στόχος όλων των υπουργών οικονομικών είναι η επιστροφή της ανάπτυξης, ακόμα και αν αυτή αποδεικνύεται πολύ άνηση και καταστροφική για το περιβάλλον. Από τη μεριά τους, καμιά αμφισβήτηση ενός συστήματος που απέδειξε την αποτυχία του. Αν δεν αντιδράσουμε, η διάλυση του Κράτους θα σπρωχτεί μέχρι την ολοκλήρωσή της και το κόστος της κρίσης θα το σηκώσουν στο σύνολό του οι πληθυσμοί που είναι θύματά της, ενώ οι υπεύθυνοι θα βγουν από αυτήν ισχυρότεροι από ποτέ. Σήμερα, τράπεζες και κερδοσκοπικά ταμεία σώθηκαν με το δημόσιο χρήμα χωρίς να δώσουν το παραμικρό χειροπιαστό αντάλλαγμα.

Πιστεύουμε ότι η πολιτική του δημοσίου θα έπρεπε να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Εσείς, μεγάλοι πιστωτές, επωφεληθήκατε και με το παραπάνω από το δημόσιο χρέος, αλλά τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα απειλούνται σοβαρά και οι ανισότητες αυξάνονται με ιλιγγιώδη τρόπο. Η προτεραιότητά μας είναι σήμερα να εξασφαλίσουμε αυτά τα θεμελιώδη δικαιώματα, και είστε εσείς, μεγάλοι πιστωτές, που πρέπει να πληρώσετε για αυτό. Θα σας φορολογήσουμε στο ύψος του ποσού που σας οφείλεται, τα χρήματα δεν θα χρειαστεί να βγουν από τις τσέπες σας, αλλά το χρέος θα εκλείψει. Και να είστε και ευχαριστημένοι που δεν σας ζητάμε τους τόκους που σας έχουμε ήδη πληρώσει πράγμα που είναι αντίθετο προς το συμφέρον των πολιτών!». Να γιατί υποστηρίζουμε την ιδέα να φορολογηθούν οι μεγάλοι πιστωτές (τράπεζες, ασφάλειες,

κερδοσκοπικά ταμεία...αλλά και τα ευκατάστατα άτομα) στο ύψος των απαιτήσεων που διαθέτουν. Αυτό θα επέτρεπε στο δημόσιο να αποπληρώσει προκαταβολικά σχεδόν το σύνολο του χρέους του, προκειμένου να εξοικονομήσει τους τόκους και να δώσει στο Κράτος τα μέσα για να αυξήσει τις κοινωνικές δαπάνες και να δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης κοινωνικά χρήσιμες και οικολογικά βιώσιμες. Με μια μονοκοντυλιά, αυτό θα μηδένιζε τους χρηματοπιστωτικούς μετρητές για τα δημόσια χρέη στο Βορρά, χωρίς να επιβαρύνονται οι πληθυσμοί που είναι θύματα αυτής της κρίσης, ενώ θα έκανε να επωμιστούν το σύνολο των βαρών εκείνοι που προκάλεσαν ή επιδείνωσαν τη κρίση, και που έχουν ήδη επωφεληθεί και με το παραπάνω από αυτή τη κρίση.

Στη πραγματικότητα, αυτό θα σηματοδοτούσε μια ριζική στροφή προς μια πολιτική αναδιανομής του πλούτου προς όφελος εκείνων που τον παράγουν και όχι εκείνων που κερδοσκοπούν πάνω του. Συνοδευμένο από την ακύρωση του δημόσιου εξωτερικού χρέους των αναπτυσσόμενων χωρών και από σειρά μεταρρυθμίσεων (ειδικότερα από μια μεγάλης έκτασης φορολογική μεταρρύθμιση, από μια ριζική μείωση του χρόνου εργασίας χωρίς απώλεια μισθού και με αντισταθμιστικές προσλήψεις, από τη μεταφορά του πιστωτικού τομέα στη δημόσια σφαίρα με έλεγχο από τους πολίτες...), αυτό το μέτρο θα μπορούσε να επιτρέψει μια αληθινή έξοδο από τη κρίση με κοινωνική δικαιοσύνη και προς το συμφέρον των λαών. Μια τέτοια διεκδίκηση, που παραδόξως προβάλλεται ελάχιστα στα μέσα επικοινωνίας, αξίζει να τύχει της ένθερμης υποστήριξής μας.

** Αντίστοιχα εκπρόσωπος και αντιπρόεδρος της CADTM (Επιτροπής για την Ακύρωση του Χρέους του Τρίτου Κόσμου) Γαλλίας, και πρόεδρος της CADTM Βελγίου*

Μετάφραση Γ. Μητραλιάς